Downloaded via the EU tax law app / web

KONKLU?JONIJIET TAL-AVUKAT ?ENERALI

KOKOTT

ippre?entati fl-20 ta’ Mejju 2015 (1)

Kaw?a C?595/13

Staatssecretaris van Financiën

vs

Fiscale Eenheid X N.V. c.s.

[talba g?al de?i?joni preliminari mressqa mill-Hoge Raad der Nederlanden (il-Pajji?i l-Baxxi)]

“Le?i?lazzjoni fiskali – VAT – Artikolu 13B, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u tas-Sitt Direttiva 77/388/KEE – E?enzjoni mit-taxxa g?all-immani??jar ta’ fondi spe?jali ta’ investiment – Proprjetajiet immobbli b?ala attiv ta’ fond spe?jali ta’ investiment – Operat effettiv ta’ proprjetajiet immobbli b?ala mmani??jar ta’ fond spe?jali ta’ investiment”

I – **Introduzzjoni**

1. Sa minn kwa?i 40 sena ilu, il-le?i?lazzjoni tal-Unjoni dwar it-taxxa fuq il-valur mi?jud (iktar ’il quddiem il-VAT) tipprovdi e?enzjoni mit-taxxa fir-rigward tal-immani??jar ta’ fondi ta’ investiment, li l-Qorti tal-?ustizzja kkon?ernat ru?ha dwarha ripetutament (2). Madankollu din hija l-ewwel darba li tressqet quddiem il-Qorti tal-?ustizzja d-domanda dwar jekk u sa fejn il-fondi ta’ investiment fi proprjetajiet immobbli wkoll – u mhux biss fondi ta’ investiment f’titoli trasferibbli – jibbenefikaw minn din l-e?enzjoni.

II – **Il-kuntest ?uridiku**

Il-le?i?lazzjoni dwar il-VAT

2. G?al dan il-perijodu, li huwa rilevanti g?all-kaw?a prin?ipali, il-VAT tal-Unjoni kienet irregolata mis-Sitt Direttiva tal-Kunsill 77/388/KE, tas-17 ta’ Mejju 1977, fuq l-armonizzazzjoni tal-li?ijiet tal-Istati Membri dwar taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? – Sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud: ba?i uniformi ta’ stima (3) (iktar ’il quddiem: is-Sitt Direttiva), fil-ver?joni tag?ha fis-se?? g?as-sena 1996.

3. Skont l-Artikolu 2, punt 1 tas-Sitt Direttiva, huma su??etti g?all-VAT, fost o?rajn, il-“provvista ta’ [...] servizzi mag?mula bi ?las fit-territorju tal-pajji? minn persuna taxxabbli li ta?ixxi b?ala tali”.

4. Madankollu, skont l-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u, it-tran?azzjonijiet li ?ejjin huma e?enti mill-VAT:

“6. mani??jar ta’ fondi spe?jali ta’ investiment kif definiti mill-Istati Membri”.

5. Din id-dispo?izzjoni tikkorrispondi g?al dik tal-Artikolu 135(1)(g) tad-Direttiva tal-Kunsill 2006/112/KE, tat-28 ta’ Novembru 2006, dwar is-sistema komuni ta’ taxxa fuq il-valur mi?jud, li hija attwalment fis-se?? (4). Il-?urisprudenza tal-Qorti tal-?ustizzja relatata mag?ha tista’ g?alhekk ukoll tittie?ed inkunsiderazzjoni f’din il-kaw?a.

6. Fid-dritt Olandi?, il-punt 3 tal-Artikolu 11(1)(i) tal-*Wet op de omzetbelasting* (li?i dwar it-taxxa fuq id-d?ul mill-bejg?) 1968, je?enta mit-taxxa fuq id-d?ul mill-bejg? l-immani??jar ta’ kapitali mi?bura mill-fondi ta’ investiment u mill-kumpanniji ta’ investiment g?all-finijiet ta’ investiment kollettiv.

Dritt dwar sorveljanza g?all-fondi ta’ investiment

7. Il-kamp ta’ applikazzjoni tad-Direttiva tal-Kunsill 85/611/KEE, tal-20 ta’ Di?embru 1985, dwar il-koordinazzjoni ta’ li?ijiet, regolamenti u dispo?izzjonijiet amministrattivi li jirrelataw g?al impri?i ta’ investiment kollettiv f’titoli trasferibbli (UCITS) (5), fil-ver?joni tag?ha li kienet fis-se?? fl-1996 (iktar ’il quddiem, id-“Direttiva UCITS”), huwa ddefinit permezz tas-sitt premessa tag?ha bil-mod li ?ej:

“Billi l-koordinazzjoni tal-li?ijiet ta’ l-Istati Membri g?andha tkun limitata inizjalment g?al impri?i ta’ investiment kollettiv barra minn dawk tat-tip “mag?luqa” li jippromwovu l-bejg? ta’ l-unitajiet tag?hom lill-pubbliku fil-Komunità u li l-uniku l-objettiv tag?hom hu l-investiment f’titoli trasferibbli (li huma essenzjalment titoli trasferibbli uffi?jalment elenkati fil-boro? jew swieq simili rregolati); billi r-regolament ta’ l-impri?i ta’ investiment kollettiv li mhumiex koperti b’din id-Direttiva jo?loq varjetà ta’ problemi li g?andhom ji?u ttrattati permezz ta’ dispo?izzjonijiet o?rajn, u dawn l-impri?i ikunu g?alhekk is-su??ett ta’ koordinazzjoni aktar tard; [...]”

8. Id-Direttiva 2011/61/UE, dwar Mani?ers ta’ Fondi ta’ Investiment Alternattivi (6) (iktar ’il quddiem, id-“Direttiva dwar l-AIFM”) g?andha, skont l-Artikolu 1 tag?ha, l-g?an li ?ej:

“Din id-Direttiva tistabbilixxi regoli g?all-awtorizzazzjoni, l-operat kontinwu u t-trasparenza tal-mani?ers ta’ fondi ta’ investiment alternattivi (AIFMs) li jimmani??aw u/jew jikkummer?jalizzaw fondi ta’ investiment alternattivi (AIFs) fl-Unjoni”.

9. L-Anness I tad-Direttiva dwar l-AIFM tinkludi l-estratti li ?ejjin:

“1. Funzjonijiet ta’ mmani??ar tal-investimenti li AIFM g?andu tal-anqas iwettaq meta jimmani??a AIF:

a) l-immani??ar tal-portafoll;

b) l-immani??ar tar-riskju.

2. Funzjonijiet o?rajn li AIFM jista’ jaqdi addizzjonalment matul il-kors tal-?estjoni kollettiva ta’ AIF:

a) Amministrazzjoni:

[…]

b) Kummer?jalizzazzjoni;

c) Attivitajiet relatati mal-assi tal-AIFs, ji?ifieri [...] immani??ar tal-fa?ilitajiet, attivitajiet amministrattivi ta’ proprjetà immobbli [...]”.

III – **Il-kaw?a prin?ipali**

10. Il-kaw?a prin?ipali g?andha b?ala su??ett id-dejn ta’ VAT tal-Fiscale Eenheid X N.V. c.s. (iktar ’il quddiem, “X”) g?as-sena 1996.

11. X hija entità fiskali, li tinkludi diversi kumpanniji, li flimkien huma meqjusa li huma persuna taxxabbli fil-kuntest tal-VAT. X tinkludi wkoll il-kumpannija A Beheer N.V. (iktar ’il quddiem, “A”).

12. F’Jannar tal-1996, A pprovdiet servizzi lil tliet kumpanniji, li kienu n?olqu permezz ta’ diversi fondi ta’ pensjonijiet u li kienu involuti fil-kummer? u fl-immani??jar ta’ proprjetajiet immobbli. Billi dawn il-kumpanniji ma kinux jimpjegaw persunal, A a??ettat kuntrattwalment il-kompiti li ?ejjin:

a) l-attività b?ala direttur tal-kumpanniji;

b) l-attivitajiet kollha ta’ natura e?ekuttiva li huma responsabbli g?alihom il-kumpanniji skont dispo?izzjonijiet legali, kuntratti ta’ kumpanniji, statuti u de?i?jonijiet amministrattivi;

c) l-immani??jar tal-patrimonju tal-kumpanniji, b’mod partikolari tal-proprjetajiet immobbli tag?hom;

d) it-tfassil ta’ rapporti finanzjarji, l-ippro?essar ta’ data u l-verifika tal-kontabbiltà interna.

e) l-atti ta’ disponibbiltà tal-patrimonju tal-mandant, inklu? ix-xiri u l-bejg? tal-proprjetajiet immobbli;

f) il-kisba ta’ azzjonisti jew ta’ detenturi ta’ ishma.

13. X hija tal-fehma li l-attivitajiet kollha ta’ A elenkati iktar ’il fuq jaqg?u ta?t l-e?enzjoni mit-taxxa g?all-immani??jar kapitali mi?bura mill-fondi ta’ investiment skont il-punt 3 tal-Artikolu 11(1)(i) tal-Wet op de omzetbelasting 1968. Min-na?a l-o?ra, l-awtorità fiskali tqis biss ix-xiri u l-bejg? tal-proprjetajiet immobbli kif ukoll il-kisba ta’ azzjonisti ?odda (ara ta?t e u f) b?ala e?enti mit-taxxa.

IV – **Il-pro?edura quddiem il-Qorti tal-?ustizzja**

14. Il-kaw?a waslet quddiem il-Hoge Raad der Nederlanden li, billi tqis li s-soluzzjoni kienet parzjalment tiddependi mill-interpretazzjoni tad-dritt tal-Unjoni, fil-21 ta’ Novembru 2013 g?amlet lill-Qorti tal-?ustizzja, skont l-Artikolu 267 TFUE, id-domandi preliminari li ?ejjin:

“1. L-Artikolu 13(B) tas-Sitt Direttiva (1), fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u, g?andu ji?i interpretat fis-sens li kumpannija ma?luqa minn iktar minn investitur wie?ed li l-uniku g?an tag?ha huwa li tinvesti l-patrimonju li huma akkumulaw fil-proprjetà immobbli tista’ ti?i ikkunsidrata b?ala fond spe?jali ta’ investiment fis-sens ta’ din id-dispo?izzjoni?

2. Fil-ka? ta’ risposta affermattiva g?all-ewwel domanda: l-Artikolu 13(B) tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u, g?andu ji?i interpretat fis-sens li l-kun?ett ta’ ‘immani??jar’ ikopri wkoll il-?estjoni effettiva tal-proprjetà immobbli tal-kumpannija li din tal-a??ar

fdat f'idejn terzi?"

15. X, ir-Renju tal-Pajji?i l-Baxxi, ir-Renju tal-Isvezja u l-Kummissjoni Ewropea ppre?entaw osservazzjonijiet bil-miktub f'Marzu 2014. Il-pro?edura orali tal-4 ta' Marzu 2015 ?vol?iet fil-pre?enza tag?hom kif ukoll tar-Renju Unit tal-Gran Brittanja u l-Irlanda ta' Fuq.

V – **Evalwazzjoni ?uridika**

16. Din il-qorti tar-rinviju tag?mel ?ew? domandi dwar l-e?enzjoni minn taxxa tal-immani??jar tal-fondi spe?jali ta' investiment skont l-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u. L-ewwel domanda tirrigwarda l-kun?ett ta' "fond spe?jali ta' investiment" (ta?t A), u t-tieni domanda tirrigwarda l-kun?ett ta' "immani??jar" (ta?t B).

A – *Fuq l-ewwel domanda preliminari: "fond spe?jali ta' investiment"*

17. Skont l-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u, l-immani??jar ta' "fondi spe?jali ta' investiment kif definiti mill-Istati Membri" huwa e?enti mill-VAT. Permezz tal-ewwel domanda tag?ha, il-qorti tar-rinviju tixtieq tikkjarifika, essenzjalment, jekk tali fondi spe?jali ta' investiment jistg?ux ikunu mag?mulin ukoll proprjetajiet immobbli.

1. In-ne?essità ta' sorveljanza mill-Istat spe?ifika

18. Minkejja s-setg?a ta' definizzjoni li hija rrikonoxxuta lilhom permezz tal-formulazzjoni tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u, l-Istati Membru ma jistg?ux jirrispondu g?al din id-domanda b'mod awtonomu. Fil-fatt – kif ikkonstata re?entement l-Avukat ?enerali Cruz Villalón (7) – il-?urisprudenza tag?na t?alli biss mar?ni ta' diskrezzjoni limitat sabiex ji?u ddefiniti l-"fondi spe?jali ta' investiment".

19. F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-?ustizzja ddikjarat li Stat Membru ma jistax jag??el, fost il-fondi spe?jali ta' investiment, dawk li jibbenefikaw mill-e?enzjoni u dawk li ma jibbenefikawx; huwa jista' biss jiddefinixxi, fid-dritt intern tieg?u, dawk il-fondi li jaqg?u ta?t il-kun?ett ta' "fondi spe?jali ta' investiment" (8).

20. G?alkemm mal-ewwel daqqa t'g?ajn tidher b?ala dikjarazzjoni li to?loq konfu?joni, te?isti kjarifika sempli?i g?aliha. Fil-fatt g?andha ssir distinzjoni bejn ?ew? oqsma ta' le?i?lazzjoni: minn na?a, dik dwar il-VAT, min-na?a l-o?ra, dik dwar is-sorveljanza mill-Istat dwar fondi ta' investiment jew "organi ta' investiment kollettiv", kif huma kultant ikklassifikati mid-dritt tal-Unjoni (9).

21. Hekk kif il-Qorti tal-?ustizzja enfasizzat diversi drabi fil-kuntest tal-interpretazzjoni tal-e?enzjoni mit-taxxa inkwistjoni hawnhekk, il-li?i dwar il-VAT ?iet armonizzata qabel il-li?i dwar is-sorveljanza (10). G?alhekk kien me?tie? li l-le?i?lazzjoni tal-Unjoni fil-qasam tal-VAT tirreferi g?ad-dritt nazzjonali sabiex tkun tista' te?enta mill-VAT l-immani??jar ta' fondi ta' investiment su??etti g?al sorveljanza mill-Istat spe?ifika (11). Inizjalment, kienu biss l-Istati Membri li kienu jistabbilixxu liema fondi ta' investiment kienu rregolati mill-Istat, u g?alhekk su??etti g?al regoli ta' awtorizzazzjoni u ta' sorveljanza spe?ifi?i, b'mod partikolari fir-rigward tal-protezzjoni tal-investituri. G?al dawn il-fondi spe?jali ta' investiment irregolati mid-dritt nazzjonali, id-dritt tal-Unjoni ta g?alhekk dritt g?al e?enzjoni mit-taxxa skont l-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u.

22. Il-Qorti tal-?ustizzja ma ddikjaratx b'mod espli?itu li g?andu jibbenefika minn e?enzjoni biss dak il-patrimonju li huwa su??ett g?al sorveljanza mill-Istat spe?ifika. Madankollu din il-fehma hija, b'mod ?ar, il-ba?i tal-?urisprudenza tag?ha.

23. Fil-fatt, wara li d-Direttiva UITS kienet introdu?iet fuq il-livell tal-Unjoni l-ewwel element ta'

le?i?lazzjoni tas-sorveljanza mill-Istat spe?ifika g?all-fondi ta' investiment, il-Qorti tal-?ustizzja rrestrin?iet id-diskrezzjoni tal-Istati Membri g?ad-definizzjoni ta' fondi spe?jali ta' investiment fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u: l-Istati Membri g?andhom jikkategorizzaw l-patrimonji li huma rregolati mid-Direttiva UCITS, imperattivament b?ala "fondi spe?jali ta' investiment" (12). Is-setg?a ta' definizzjoni tal-Istati Membri g?alhekk ?iet sovrapposta mill-armonizzazzjoni tal-li?i dwar is-sorveljanza (13).

24. Madankollu sa fejn il-le?i?lazzjoni fir-rigward tas-sorveljanza ma hijiex irregolata fuq il-livell tal-Unjoni, is-setg?a ta' definizzjoni tal-Istati Membri tin?amm. Dan peress li fis-sitt premessa tad-Direttiva UCITS, il-le?i?latur tal-Unjoni jesponi li l-armonizzazzjoni g?andha "inizjalment" tikkon?erna biss fondi li ma humiex mag?luqa u li jinvestu unikament f'titoli trasferibbli. G?alhekk il-Qorti tal-?ustizzja setg?et tikkonstata li kumpannija ta' investiment b'kapital fiss, li s-sorveljanza mill-Istat tag?ha ma hijiex irregolata mid-dritt tal-Unjoni, tista' madankollu taqa' ta?t il-kun?ett ta' fondi spe?jali ta' investiment fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u (14).

25. G?al din il-kaw?a, din is-sitwazzjoni ma nbidlitx. Dan peress li l-armonizzazzjoni ulterjuri tal-li?i dwar is-sorveljanza g?al fondi ta' investiment imwettqa permezz tad-Direttiva UCITS ma taffettwax il-kaw?a prin?ipali, li g?aliha tapplika l-le?i?lazzjoni fis-se?? fis-sena 1996.

26. Il-kun?ett ta' "fondi spe?jali ta' investiment" fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u huwa g?alhekk, tal-inqas fid-dritt li qabel kien fis-se??, iddeterminat kemm mid-dritt tal-Unjoni kif ukoll mid-dritt nazzjonali. Sa fejn id-dritt tal-Unjoni jissu??etta lill-fondi ta' investiment g?al supervi?joni mill-Istat spe?ifika permezz tad-Direttiva UCITS, dawn jitqiesu li huma fondi spe?jali ta' investiment g?all-finijiet tal-e?enzjoni mit-taxxa. Sa fejn, minbarra dan, l-Istati Membri jipprevedu wkoll sorveljanza mill-Istat spe?ifika g?al tipi o?ra ta' fondi ta' investiment, dawn b?ala prin?ipju wkoll jibbenefikaw mill-e?enzjoni mit-taxxa.

27. Huwa f'dan is-sens li g?andha tinftiehem il-?urisprudenza tag?na, li tg?id li l-Istati Membri g?andhom jikkunsidraw ukoll b?ala fondi spe?jali ta' investiment fondi li, ming?ajr ma jikkostitwixxu organi ta' investiment kollettiv fis-sens tad-Direttiva UCITS, madankollu jkunu tal-inqas suffi?jentement simili tant li jinsabu f'relazzjoni ta' kompetizzjoni mag?hom (15). Tali kompetizzjoni tista' ti?i stabbilita prin?ipalment bejn fondi ta' investiment li huma su??etti g?al sorveljanza mill-Istat spe?ifika. Huma biss dawn il-fondi ta' investiment li jistg?u jkunu su??etti g?all-istess kundizzjonijiet ta' kompetizzjoni u jkunu indirizzati lill-istess ?irku ta' investituri.

28. Is-sentenza ATP PensionService, li fiha l-Qorti tal-?ustizzja kkonstatat li fondi ta' rtirar professjonali wkoll jistg?u jaqg?u ta?t il-kun?ett ta' fondi spe?jali ta' investiment (16), ukoll taqbel man-ne?essità ta' sorveljanza mill-Istat spe?ifika. Fil-fatt, b?ala prin?ipju, dawn l-iskemi ta' rtirar professjonali huma su??etti g?al tali sorveljanza, kif stabbilit mid-Direttiva 2003/41/KE dwar l-attivitajiet u s-supervi?joni ta' istituzzjonijiet g?all-provvista ta' irtirar okkupazzjonali [professjonali] (17).

29. Fl-a??ar nett, billi ji?i llimitat l-kamp ta' applikazzjoni tal-e?enzjoni g?all-fondi ta' investiment li huma su??etti g?al sorveljanza mill-Istat spe?ifika, ji?i osservat ukoll il-prin?ipju ddikjarat diversi drabi mill-Qorti tal-?ustizzja fil-?urisprudenza tag?ha, li l-kun?ett ta' e?enzjoni minn taxxa g?andu ji?i interpretat b'mod strett (18). Fil-fatt, jekk l-e?enzjoni mit-taxxa ti?i esti?a wkoll g?al fondi ta' investiment mhux irregolati, il-kamp ta' applikazzjoni tag?ha jkun wiesa' ?afna, Pere?empju, kumpanniji jistg?u wkoll ji?u kkunsidrati b?ala fondi spe?jali ta' investiment meta jiffunzjonaw b?ala holding g?al ishma f'impri?i, hekk kif ir-Renju Unit irrileva ?ustament fil-pro?edura orali.

30. F'dak li jikkon?erna din il-kaw?a, g?andu ji?i kkonstatat li l-fondi ta' investiment, li huma komposti esklu?ivament minn proprjetajiet immobbli, ma jaqg?ux ta?t id-dritt tal-Unjoni dwar

sorveljanza applikabbli fis-sena 1996. Skont l-Artikolu 1(1) u l-ewwel in?i? tal-Artikolu 1(2) tag?ha, id-Direttiva UCITS tapplika biss g?al fondi ta' investiment li jikkonsistu f'titoli trasferibbli.

31. G?aldaqstant, fond ta' investiment li jikkonsisti fi proprjetajiet immobbli jista' jikkostitwixxi fond spe?jali ta' investiment fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u biss jekk id-dritt nazzjonali jipprevedi sorveljanza mill-Istat spe?ifika g?al tali investiment. Peress li l-indikazzjonijiet ipprovduti mill-qorti tar-rinviju ma jippermettux li ji?i stabbilit jekk dan huwiex il-ka? fil-kaw?a prin?ipali, hija din il-qorti li g?andha tag?ti de?i?joni dwar dan il-punt.

2. Proprjetajiet immobbli b?ala fondi spe?jali ta' investiment permissibbli

32. Fil-ka? li l-qorti tar-rinviju tikkonstata li t-tliet kumpanniji, li A kienet ipprovditilhom diversi servizzi, kienu su??etti g?al sorveljanza mill-Istat spe?ifika, tqum id-domanda sussegwenti dwar jekk tali fondi spe?jali ta' investiment, permezz ta' li?i nazzjonali dwar is-sorveljanza, g?andhomx jitqiesu li huma fondi spe?jali ta' investiment fis-sens tal-e?enzjoni mit-taxxa prevista fl-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u.

33. Fil-fatt, skont il-?urisprudenza, je?isti limitu esterjuri g?ad-dritt ta' definizzjoni tal-Istati Membri. Il-klassifikazzjoni b?ala "fondi spe?jali ta' investiment" fis-sens tal-li?i nazzjonali dwar is-sorveljanza, bis-sa??a ta' regoli spe?ifi?i dwar fondi ta' investiment, minnha nnifisha ma hijiex suffi?jenti sabiex l-e?enzjoni ti?i applikata. Je?tie? ukoll li dawn ikunu fondi li jaqg?u ta?t il-kun?ett ta' "fondi spe?jali ta' investiment" fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u u li jistg?u jkunu e?enti fid-dawl tal-g?an ta' din id-direttiva u tal-prin?ipju ta' newtralità fiskali (19).

34. G?aldaqstant, anki fl-ipote?i li l-attività tat-tliet kumpanniji li A pprovditilhom diversi servizzi kienet su??etta g?al sorveljanza mill-Istat spe?ifika, il-klassifikazzjoni b?ala fond spe?jali ta' investiment fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u ?iet irrifjutata lilhom min?abba li l-fondi ta' investiment b?ala proprjetajiet immobbli ma humiex inklu?i ta?t l-g?an segwit minn din l-e?enzjoni mit-taxxa.

35. Hija ?urisprudenza stabbilita li l-g?an tal-e?enzjoni mit-taxxa huwa li jiffa?ilita, g?all-investituri, l-investiment ta' titoli permezz ta' organi ta' investiment, billi ji?u esklu?i l-ispejje? tal-VAT u, g?aldaqstant, billi ti?i ?gurata n-newtralità tas-sistema komuni tal-VAT fir-rigward tal-g?a?la bejn l-investiment dirett f'titoli trasferibbli u dak li jse?? permezz ta' organi ta' investiment kollettiv. Madankollu, il-Qorti tal-?ustizzja ssostni espressament li dan l-g?an limitat g?at-titoli trasferibbli ma huwiex l-uniku wie?ed (20).

36. B?ala punt ta' tluq sabiex ji?i stabbilit l-g?an tal-e?enzjoni mit-taxxa g?andu jsir riferiment g?all-formulazzjoni tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u. Din tirreferi g?al "fondi spe?jali ta' investiment" b'mod ?enerali i?da mhux g?al forma spe?ifika ta' investiment. G?alhekk xejn ma jindika li din l-e?enzjoni minn taxxa g?andha tkopri biss l-investimenti f'titoli trasferibbli u mhux forom o?ra ta' investimenti.

37. Il-qorti tar-rinviju madankollu tistaqsi jekk l-g?an ta' e?enzjoni mit-taxxa fformulat mill-Qorti tal-?ustizzja jistax ji?i ssodisfatt fil-ka? ta' proprjetajiet immobbli. Fil-fatt, l-investiment dirett fi proprjetajiet immobbli huwa ?eneralment su??ett g?all-VAT. Wara dan l-argument, ming?ajr dubju hemm l-idea li min-na?a l-o?ra, l-investiment dirett f'titoli trasferibbli huwa normalment e?enti skont l-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u. Madankollu jekk – hekk kif il-qorti tar-rinviju tidher li temmen – l-investiment dirett fi proprjetajiet immobbli ma huwiex e?enti mit-taxxa, l-immani??jar ta' fondi ta' proprjetajiet immobbli wkoll ma jkunx e?enti mill-VAT, sabiex ji?i applikat trattament fiskali newtru kemm fuq l-investiment dirett kif ukoll fuq il-fondi ta'

investiment fi proprjetajiet immobbli.

38. Madankollu, il-kwistjoni dwar jekk *ix-xiri u l-bejg?* ta' attiv ta' fond ta' investiment huwiex e?enti minn taxxa jew huwiex su??ett g?at-taxxa hija irrilevanti g?all-g?an iddefinit mill-Qorti tal-?ustizzja dwar l-e?enzjoni mit-taxxa tal-*immani??jar* ta' fondi spe?jali ta' investiment. Biex ji?i ?gurat it-trattament ugwali ta' investimenti diretti u ta' investimenti f'fondi spe?jali ta' investiment kif inti? mill-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u, ebda VAT addizzjonali ma hija mi?bura g?all-*immani??jar* tal-fondi spe?jali ta' investiment, b?al ma huwa l-ka? fir-rigward ta' investimenti diretti mag?mula mill-investituri stess. Fir-rigward ta' xiri jew bejg? ta' attiv li jag?mel parti minn fond ta' investiment, investimenti diretti u investimenti f'fondi spe?jali ta' investiment huma fi kwalunkwe ka? ittrattati b'mod ugwali peress li fi?-?ew? ka?ijiet, il-kwistjoni jekk il-VAT hijiex dovuta jew le tiddependi mill-attiv investit.

39. L-g?an ta' e?enzjoni g?alhekk jintla?aq ukoll f'ka? ta' investimenti fi proprjetajiet immobbli, g?aliex l-investiment f'fondi ji?i e?entat minn spejje? supplimentari ta' VAT li ma ji?ux sostnuti f'ka? ta' investiment dirett fi proprjetajiet immobbli. Il-fatt li sal-lum il-Qorti tal-?ustizzja asso?jat dan l-g?an biss mat-titoli trasferibbli huwa spjegat mis-su??ett tal-pro?eduri sal-lum u forsi mill-fatt li g?al ?mien twil, ma kinitx te?isti le?i?lazzjoni tal-Unjoni fil-qasam tas-sorveljanza ?lief f'dak li jikkon?erna investimenti f'titoli trasferibbli.

40. Hekk kif juru s-sitt premessa u l-Artikoli 19(1)(e) u 24 tad-Direttiva UCITS, il-li?i dwar sorveljanza tapplika mhux biss g?all-organi ta' investment kollettiv ta' titoli trasferibbli, i?da wkoll g?al organi ta' investiment kollettiv o?ra. L-investiment f'titoli trasferibbli g?alhekk jikkostitwixxi biss forma partikolari ta' investimenti rregolati. Dan huwa kkonfermat permezz tad-Direttiva UCITS attwalment fis-se??, li tirrappre?enta fuq il-livell tal-Unjoni stadju ulterjuri ta' armonizzazzjoni ta' sorveljanza mill-Istat spe?ifika fir-rigward ta' fondi ta' investiment. Id-Direttiva UCITS tapplika fost o?rajn ukoll fir-rigward ta' fondi ta' proprjetajiet immobbli, kif spjegat fl-erba' u tletin premessa tag?ha.

41. F'dan il-kuntest, l-estensjoni tal-e?enzjoni prevista fl-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u g?all-fondi ta' proprjetajiet immobbli tippermetti wkoll li ji?i evitat ksur tal-prin?ipju ta' newtralità fiskali. Fil-fatt, peress li fondi ta' investiment huma su??etti g?al sorveljanza mill-Istat paragunabbli, u dan indipendentement minn jekk humiex ikkostitwiti minn investiment f'titoli trasferibbli jew minn proprjetajiet immobbli, hemm ukoll kompetizzjoni diretta bejn dawn il-forom ta' investimenti. Fi?-?ew? ka?ijiet, l-unika ?a?a li hija importanti g?all-investitur hija li dawn il-kapitali jkunu relatati mieg?u f'termini ta' interessi fuq il-kapital. Skont ?urisprudenza stabbilita, il-prin?ipju ta' newtralità fiskali ma jippermettix madankollu li merkanzija jew provvisti ta' servizzi li jixxiebhu, li g?alhekk huma f'kompetizzjoni ma' xulxin, ji?u ttrattati b'mod differenti mill-perspettiva tal-VAT (21).

42. Fl-a??ar nett, ni??ad ukoll b?ala infondat l-argument tar-Renju tal-Isvezja dwar l-allegata assenza ta' tifrix tar-riskji ta' fondi ta' proprjetajiet immobbli. Huwa ?ertament minnu li, skont il-?urisprudenza, fond spe?jali ta' investiment g?andu jippermetti t-tifrix tar-riskju sostnut mill-investituri (22). Anki jekk fond ta' proprjetajiet immobbli mid-definizzjoni tieg?u jinvesti biss fi proprjetajiet immobbli, dan madankollu jwassal g?al tifrix tar-riskji. Dan huwa ?ar f'ka? ta' investiment f'diversi proprjetajiet immobbli, i?da japplika wkoll g?al proprjetà immobbli unika, i?da ta' daqs kbir, li tippermetti, pere?empju, li jitqassam ir-riskju kkostitwit min-nuqqas ta' okkupazzjoni ta' numru kbir ta' unitajiet residenzjali jew kummer?jali. G?al ra?unijiet analogi, il-fondi spe?jali ta' investiment li jikkonsistu f'titoli trasferibbli jistg?u wkoll ikunu llimitati g?al ?ertu qasam ming?ajr madankollu ma jitilfu l-e?enzjoni mit-taxxa tag?hom.

43. Fl-a??ar nett, g?andhom ukoll ji?u kkunsidrati b?ala fondi spe?jali ta' investiment, fis-sens tal-e?enzjoni prevista fl-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6)

tieg?u, il-patrimonji fi proprjetajiet immobbli li d-dritt nazzjonali qieg?ed ta?t sorveljanza mill-Istat spe?ifika inkwantu fondi spe?jali ta' investiment.

3. Konklu?joni

44. Ir-risposta g?all-ewwel domanda preliminari g?andha tkun li kumpannija ma?luqa minn iktar minn investitur wie?ed bl-g?an wa?dieni li tinvesti l-patrimonju mi?bur fi proprjetajiet immobbli tista' ti?i kkunsidrata li hija fond spe?jali ta' investiment fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u, sakemm l-Istat Membru kkon?ernat ikun issu??etta lil din il-kumpannija g?al sorveljanza mill-Istat spe?ifika.

B – *Fuq it-tieni domanda: "immani??jar"*

45. It-tieni domanda tikkon?erna l-interpretazzjoni tal-"immani??jar" fis-sens tal-e?enzjoni prevista fl-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u. Il-qorti tar-rinviju tistaqsi jekk l-immani??jar effettiv tal-proprjetajiet immobbli ttrasferiti lil terz jaqg?ux ta?t il-kun?ett ta' fondi spe?jali ta' investiment. Skont id-de?i?joni tar-rinviju, l-immani??jar effettiv tal-proprjetajiet immobbli jinkludi b'mod partikolari l-kirja, l-immani??jar tar-relazzjoni tal-kirjiet e?istenti kif ukoll id-delegazzjoni u s-supervi?joni ta' xog?ol ta' manutenzjoni.

46. Mill-motivi tad-de?i?joni tar-rinviju jirri?ulta li b'"terz" isir riferiment g?all-kumpannija A. Peress li din tal-a??ar ?adet f'idejha s-servizzi *kollha* ta' mmani??jar, inklu? b?ala amministratur, g?at-tliet kumpanniji, hawnhekk ma tqumx il-kwistjoni, di?à ttrattata diversi drabi quddiem il-Qorti tal-?ustizzja, dwar il-kundizzjonijiet li ta?thom jistg?u ji?u pprovduti minn amministratur terz, *?erti* servizzi ta' mmani??jar li huma e?enti mit-taxxa, fil-kwalità ta' subkuntrattur tal-amministratur prin?ipali tal-fond spe?jali ta' investiment (23).

47. G?alhekk f'dan il-ka?, l-unika kwistjoni hija x'jifforma parti mill-kun?ett ta' mmani??jar fis-sens tal-e?enzjoni fiskali. Sabiex isir riferiment g?ad-diskussjoni bejn il-partijiet, dan l-immani??jar huwa relatat unikament max-xiri u mal-bejg? tal-proprjetajiet immobbli jew ukoll mal-operat effettiv tag?hom?

48. Hekk kif di?à rrilevat il-Qorti tal-?ustizzja, il-kun?ett ta' "mmani??jar" fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u huwa ddefinit esklu?ivament abba?i tad-dritt Komunitarju; l-Istati Membri ma g?andhom ebda setg?a diskrezzjonali f'dan il-qasam (24).

49. Il-?urisprudenza tag?na madankollu g?adha ma tatx definizzjoni definittiva tal-kun?ett ta' mmani??jar. L-uniku fatt ?ert huwa li t-tran?azzjonijiet koperti minn din l-e?enzjoni huma dawk li huma "spe?ifi?i" g?all-attività tal-organi ta' investment kollettiv (25).

50. L-evalwazzjoni tal-kwistjoni dwar dak li huwa "spe?ifiku" g?all-immani??jar ta' fondi spe?jali ta' investment tiddependi mis-su??ett tal-fond. L-g?an ta' fond spe?jali ta' investiment huwa li j?ares u li j?id il-patrimonju. Huwa g?alhekk li g?andu ji?i kkunsidrat b?ala spe?ifiku g?all-immani??jar ta' tali fond kulma amministratur ikollu jag?mel sabiex i?ares il-fond ta' investiment fdat lilu u biex jikseb d?ul minnu. G?alhekk huwa g?andu jimmani??ja b'mod korrett l-attiv ta' investiment rilevanti fdat lilu. Dak li dan ifisser b'mod konkret jista' ji?i ddefinit biss b'riferiment g?as-su??ett tal-investiment.

51. Fil-ka? tal-proprjetajiet immobbli, b?ala prin?ipju dawn jistg?u i?ommu l-valur tag?hom u ji??eneraw d?ul biss jekk ji?u operati b'mod effettiv. Is-sempli?i fatt li jin?amm dritt g?all-proprjetà fuq proprjetajiet immobbli normalment ma jwassalx sabiex dawn ji??eneraw d?ul.

52. Jekk, min-na?a l-o?ra, il-fond spe?jali ta’ investment huwa kkostitwit minn ishma f’kumpanniji, il-possessur ta’ ishma b?ala prin?ipju ma huwiex obbligat li jkun personalment involut sabiex jinkiseb d?ul. Fil-fatt, l-attività tal-kumpannija ti?i f’dak il-ka? ?gurata mill-amministrazzjoni tag?ha, li hija awtonoma.

53. G?aldaqstant, g?al operat kif dovut tal-attiv tal-investiment, huwa bi??ejjed, pere?empju meta dan huwa investiment f’titoli trasferibbli, li ji?u e?er?itati d-drittijiet ta’ possessur ta’ ishma, b?ad-dritt tal-vot. Min-na?a l-o?ra, il-possessur ta’ ishma ma g?andux dritt li effettivament je?er?ita l-attività tal-kumpannija li fiha j?omm ishma. G?al din ir-ra?uni, l-operat effettiv ta’ proprjetà immobbli ma huwiex paragunabbli mal-operat effettiv tal-attività ta’ kumpannija li fiha fond ta’ investiment f’titoli trasferibbli j?omm ishma u li ?ustament ma jaqax ta?t l-“immani??jar” fis-sens tal-e?enzjoni prevista fl-Artikolu Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u.

54. L-amministratur ta’ fond spe?jali ta’ investiment g?alhekk jista’, fil-ka? ta’ attiv, essenzjalment sempli?ement i?omm l-ishma f’kumpanniji sabiex jikseb d?ul, filwaqt li dan ?ustament ma jkunx bi??ejjed fil-ka? ta’ proprjetajiet immobbli.

55. Din il-fehma hija kkonfermata fil-le?i?lazzjoni attwali tal-Unjoni fil-qasam tas-sorveljanza. Huwa b’dan il-mod li l-Anness I(2)(c) tad-Direttiva UCITS jipprevedi li l-kompiti li jistg?u jitwettqu mill-amministratur ta’ fond spe?jali ta’ investiment alternattiv u li g?alhekk huma su??etti g?as-sorveljanza tal-amministrazzjoni jinkludu, minbarra l-“Amministrazzjoni”, “immani??jar tal-fa?ilitajiet” u “attivitajiet amministrattivi ta’ proprjetà immobbli”, ji?ifieri l-operat effettiv tal-proprjetajiet immobbli. G?al fondi spe?jali ta’ investiment li jaqg?u ta?t id-Direttiva UCITS, il-Qorti tal-?ustizzja tirreferi wkoll g?ad-deskrizzjoni tal-attività ta’ fondi ta’ investiment u tal-kumpanniji ta’ investiment li jidhru fl-Anness II ta’ din id-direttiva. Fil-fatt, skont il-?urisprudenza, l-attivitajiet li jidhru fl-Anness II tad-Direttiva UCITS, ta?t “Amministrazzjoni” huma fi kwalunkwe ka? spe?ifi?i bl-istess mod b?all-immani??jar tal-portafoll (26). G?alhekk, anki jekk id-Direttiva UCITS waslet tard wisq sabiex ti?i applikata g?all-kaw?a prin?ipali, id-dispo?izzjonijiet tag?ha madankollu juru li l-operat effettiv tal-proprjetajiet immobbli jag?mel parti mill-kompiti jew mill-missjonijiet “spe?ifi?i” ta’ fondi ta’ proprjetà immobbli.

56. Fl-a??ar nett, l-assenza ta’ e?enzjoni mill-VAT g?all-immani??jar ta’ proprjetajiet immobbli meta huwa fdat minn investitur individwali lil terz lanqas ma tipprekludi l-inklu?joni tal-operat ta’ immobbli fil-kun?ett ta’ “mmani??jar”. Fil-fatt, il-Qorti tal-?ustizzja di?à ?a?det argument paragunabbli fis-sentenza tag?ha GfBK, li kien relatat mal-provvista ta’ servizzi ta’ konsulenza g?al fondi ta’ investiment f’titoli trasferibbli (27). Fid-dawl tal-g?an tal-e?enzjoni mill-VAT (28), g?andu fil-fatt sempli?ement isir paragun bejn investiment f’fondi ta’ proprjetà immobbli mal-investiment dirett fi proprjetajiet immobbli, fejn l-operat effettiv huwa ?gurat mill-investitur stess u lanqas ma jag?ti lok g?all-impo?izzjoni tal-VAT. L-e?enzjoni tal-operat effettiv tal-proprjetà immobbli mill-amministratur ta’ fond ta’ proprjetà immobbli g?alhekk isservi, skont l-g?an tal-e?enzjoni, sabiex ti?i ?gurata n-newtralità fil-kuntest tal-g?a?la bejn l-investiment dirett fi proprjetà immobbli u l-investiment f’fond ta’ proprjetajiet immobbli.

57. G?alhekk ir-risposta g?at-tieni domanda g?andha tkun li l-kun?ett ta’ “mmani??jar” fis-sens tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva, fil-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tieg?u jinkludi l-operat effettiv tal-proprjetajiet immobbli ta’ fond spe?jali ta’ investiment.

VI – **Konklu?joni**

58. G?al dawn il-motivi, nipproponi li r-risposta g?ad-domandi preliminari mag?mula mill-Hoge Raad der Nederlanden g?andha tkun fis-sens li ?ej:

Il-fra?i introduttorja u fil-paragrafu (d)(6) tal-Artikolu 13B tas-Sitt Direttiva tal-Kunsill 77/388/KE, tas-17 ta' Mejju 1977, fuq l-armonizzazzjoni tal-li?ijiet tal-Istati Membri dwar taxxi fuq id-d?ul mill-bejg? – Sistema komuni ta' taxxa fuq il-valur mi?jud: ba?i uniformi ta' stima, g?andu ji?i interpretat fis-sens li:

– kumpannija ma?luqa minn iktar minn investitur wie?ed bl-g?an wa?dieni li tinvesti l-patrimonju mi?bur fi proprjetajiet immobbli tista' ti?i kkunsidrata li hija "fond spe?jali ta' investiment" sakemm l-Istat Membru kkon?ernat ikun issu??etta lil din il-kumpannija g?al sorveljanza mill-Istat spe?ifika.

– l-"immani??jar" ta' tali fond spe?jali ta' investiment jinkludi l-operat effettiv tal-proprjetajiet immobbli.

1 – Lingwa ori?inali: il??ermani?.

2 Sentenzi Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289); JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:391); Deutsche Bank (C?44/11, EU:C:2012:484); GfBk (C?275/11, EU:C:2013:141, punt 30); Wheels Common Investment Fund Trustees *et* (C?424/11, EU:C:2013:144, punt 19) kif ukoll ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 43); ara wkoll il-konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali Poiares Maduro ppre?entati fil-kaw?a BBL (C?8/03, EU:C:2004:309) u dawk tal-Avukat ?enerali Sharpston ippre?entati fil-kaw?a PPG Holdings (C?26/12, EU:C:2013:254).

3 ?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 9, Vol. 1, p. 23.

4 ?U L 347, p. 1.

5 ?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 6, Vol. 1, p. 139. It-test attwalment fis-se?? huwa d-Direttiva 2009/65/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-13 ta' Lulju 2009, dwar il-koordinazzjoni ta' li?ijiet, regolamenti u dispo?izzjonijiet amministrattivi fir-rigward tal- impri?i ta' investiment kollettiv f'titoli trasferibbli (UCITS) (?U L 302, p. 32); madankollu dan it-test ma huwiex rilevanti f'dan il-ka?, min?abba ra?unijiet ta' kamp ta' applikazzjoni *ratione temporis*.

6 Direttiva 2011/61/UE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-8 ta' ?unju 2011, dwar Mani?ers ta' Fondi ta' Investiment Alternattivi u li temenda d-Direttivi 2003/41/KE u 2009/65/KE u r-Regolamenti (KE) Nru 1060/2009 u (UE) Nru 1095/2010 (?U L 174, p. 1).

7 Ara l-konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali Cruz Villalón ippre?entati fil-Kaw?a ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2013:840, punti 34 sa 36).

8 Sentenzi Wheels Common Investment Fund Trustees *et* (C?424/11, EU:C:2013:144, punt 19) u ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 43); ara wkoll is-sentenza JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:391, punti 41 sa 43).

9 L-Artikolu 1(3) tad-Direttiva UCITS jinkludi fid-definizzjoni ta' tali organu kemm il-"fondi ta' investiment" li ma humiex awtonomi, kif ukoll il-"kumpanniji ta' investiment" li huma awtonomi, filwaqt li fid-Direttiva AIFM jintu?a t-terminu inklu?iv "fondi ta' investiment", ara l-Artikoli 1 u 2(2)(b).

10 Sentenzi Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289, punt 55) kif ukoll JP Morgan Fleming

Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:391, punt 22).

11 Di?à rrilevajt dan il-punt fil-konklu?jonijiet tieg?i ippre?entati fil-kaw?i Abbey National (C?169/04, EU:C:2005:523, punt 41) kif ukoll JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:125, punt 16).

12 Sentenzi Wheels Common Investment Fund Trustees *et* (C?424/11, EU:C:2013:144, punt 23) u ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 46).

13 Di?à rrilevajt dan il-punt fil-konklu?jonijiet tieg?i ppre?entati fil-kaw?i Abbey National (C?169/04, EU:C:2005:523, punt 38) kif ukoll JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C-363/05, EU:C:2007:125, punt 32).

14 Sentenza JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:391, punti 34, 35 u 37).

15 Sentenzi Wheels Common Investment Fund Trustees *et* (C?424/11, EU:C:2013:144, punt 24) u ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 47).

16 Sentenza ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 59).

17 Direttiva 2003/41/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tat-3 ta' ?unju 2003, dwar l-attivitajiet u s-supervi?joni ta' istituzzjonijiet g?all-provvista ta' irtirar okkupazzjonali (?U Edizzjoni Spe?jali bil-Malti, Kapitolu 5, Vol. 4, p. 350).

18 Sentenzi Velker International Oil Company (C?185/89, EU:C:1990:262, punt 19); Stockholm Lindöpark (C?150/99, EU:C:2001:34, punt 25) u Granton Advertising (C?461/12, EU:C:2014:1745, punt 25).

19 Ara s-sentenza JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:391, punt 53); ara f'dan l-istess sens ukoll is-sentenza ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 42).

20 Sentenzi Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289, punt 62); JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:391, punt 45); GfBk (C?275/11, EU:C:2013:141, punt 30); Wheels Common Investment Fund Trustees *et* (C?424/11, EU:C:2013:144, punt 19) kif ukoll ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 43).

21 Sentenzi Il?Kummissjoni vs Franza (C?481/98, EU:C:2001:237, punt 22); Marks & Spencer (C?309/06, EU:C:2008:211, punt 47) kif ukoll Pro Med Logistik Pongratz (C?454/12 u C?455/12, EU:C:2014:111, punt 52).

22 Sentenza ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punti 51 u 59).

23 Sentenzi Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289, punt 62); JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust u The Association of Investment Trust Companies (C?363/05, EU:C:2007:391, punt 45); GfBk (C?275/11, EU:C:2013:141, punt 30); Wheels Common Investment Fund Trustees *et* (C?424/11, EU:C:2013:144, punt 19) kif ukoll ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 43).

24 Sentenza Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289, punti 40 sa 43).

25 Sentenzi Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289, punt 63); Deutsche Bank (C?44/11, EU:C:2012:484, punt 31) u ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punt 65).

26 Sentenzi GfBk (C?275/11, EU:C:2013:141, punti 22 u 25) kif ukoll ATP PensionService (C?464/12, EU:C:2014:139, punti 66 u 67). Ara wkoll is-sentenza Abbey National (C?169/04, EU:C:2006:289, punt 64).

27 Sentenzi GfBk (C?275/11, EU:C:2013:141, punti 29 u 30).

28 Ara l-punt 35 hawn fuq.